

Dojrzałość szkolna

Przez "dojrzałość szkolną" rozumiemy przede wszystkim stan gotowości do podjęcia zadań stawianych wobec dziecka przez szkołę. Aby podołać poważnym wymaganiom związanym z nauką w klasie pierwszej musi ono osiągnąć pewien poziom rozwoju ogólnego, które uczyni je podatnym w nauczaniu szkolnym. Nauka angażuje intensywnie cały organizm ucznia i całą jego osobowość. Dlatego obserwując rozwój dziecka wstępującego do szkoły należy dostrzegać wszystkie jego aspekty.

A więc:

- rozwój fizyczny: prawidłowe i stosowne do wieku ukształtowanie kośćca, mięśni, narządów wewnętrznych, układu nerwowego, narządów zmysłów, a także dobrą sprawność ruchową,
- rozwój intelektualny, czyli prawidłowy rozwój procesów poznawczych - to przede wszystkim dobry rozwój mowy i myślenia, odpowiedni zasób słownictwa i wiadomości ogólnych, zdolność do skupienia uwagi, zdolność do uczenia się polegającą na zapamiętaniu słownym i wzrokowym oraz sprawność grafomotoryczną.
- rozwój uczuciowo-społeczny przejawia się w umiejętnym panowaniu nad sobą, w równowadze systemu nerwowego, w podporządkowaniu się zasadom obowiązującym w grupie, we współdziałaniu w nauce i zabawie z rówieśnikami.

Obserwuje się duże różnice indywidualne w poziomie rozwojowym. Są dzieci o rozwoju psychofizycznym przyspieszonym. Są również i takie, które rozwijają się z opóźnieniem lub wykazują nierównomierny rozwój poszczególnych sfer.

Wszystkie dzieci w Polsce podlegają obowiązkowi szkolnemu od siódmego roku życia. Przepisy pozwalają jednak w uzasadnionych przypadkach na rozpoczęcie nauki przez dzieci sześciolatnie pod warunkiem, że wyniki badań lekarskich i badań w poradni psychologiczno-pedagogicznej wskazują na dojrzałość do podjęcia nauki. Ponadto przepis prawny określa, iż dziecko wstępujące do szkoły musi mieć ukończone pełne sześć lat, a więc musi być urodzone do 31 sierpnia roku kalendarzowego, w którym chce wstąpić do szkoły. Decyzję o wcześniejszym przyjęciu dziecka do szkoły podstawowej podejmuje dyrektor szkoły po zasięgnięciu opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej.

Zaleca się rodzicom dużą ostrożność w sprawie przyspieszenia obowiązku szkolnego. Bywa często tak, że dziecko jest zdolne, ale niedojrzałe emocjonalnie, nie umie długo skupić uwagi, niesamodzielne w pokonywaniu trudności, mało uspołecznione. To, które chcemy rok wcześniej skierować do szkoły musi być w pełni zdrowe, nad wiek rozwinięte psychicznie i fizycznie (inteligencja wysoka). Wszelkie niedobory w rozwoju stanowią przeciwwskazania do skierowania dziecka do szkoły o rok wcześniej. W praktyce poradnianej spotykamy się niejednokrotnie z rodzicami, którzy zapisali dziecko do zerówki rok wcześniej niejako "z góry" nastawiając siebie i syna czy córeczkę, że rozpocznie naukę szkolną z rocznym wyprzedzeniem. Gdy wynik przeprowadzonych badań w poradni okazuje się niepomyślny, sytuacja staje się

trudna dla wszystkich, a szczególnie dla dziecka, które niekiedy ma już zakupione książki i tornister. Szkoda, bo dziecko "na siłę wepchnięte do szkoły" nie jest w niej prymusem, czego oczekują rodzice, ale uczniem przeciętnym, a czasem jeszcze sprawia trudności wychowawcze.

Wobec tego przyspieszenie obowiązku szkolnego nie powinno wynikać z niezdrowych, wygórowanych ambicji rodziców, ale jedynie z przyspieszonego rozwoju psychofizycznego i społecznego oraz wysokiej motywacji samego dziecka do nauki szkolnej. Bardzo ważne jest, aby nasza pociecha sama chciała pójść do szkoły, wykazywała wysoką aktywność własną.

Przepisy prawne pozwalają odroczyć również dziecko od obowiązku szkolnego. Gdy wykazuje ono bardzo małe zainteresowanie nauką szkolną, jest "dziecinne", chce się bawić, gdy jego rozwój umysłowy przebiega z opóźnieniem, napotyka na bardzo duże trudności w opanowywaniu liter i cyfr, z czytaniem i liczeniem; należałoby się zastanowić czy nie opóźnić rozpoczęcia nauki szkolnej. Wówczas ten rok czasu należy dobrze wykorzystać na usprawnienie (najlepiej w formie zabawowej) funkcji gorzej rozwiniętych. Rozwijać myślenie poprzez różnego rodzaju układanki, puzzle, historyjki obrazkowe, bogacić zasób słownictwa i wiadomości ogólnych, ćwiczyć sprawność grafomotoryczną, utrwalać kształt liter i umiejętność czytania, wprowadzać podstawowe pojęcia matematyczne, czasu i przestrzeni.

Zarówno przyspieszenie jak i odroczenie obowiązku szkolnego wymaga wnikliwego zastanowienia się, aby wybór, który ostatecznie podejmą rodzice i dyrektor szkoły na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej był wyborem najlepszym patrząc z punktu widzenia dziecka.

Genowefa Mendoń
pedagog PPP w Kolbuszowej